

Gestaltningssprogram för Grävlingsberg

Storgården 1997

Innehåll

- Inledning
- Befintlig bebyggelse
- Ruiner
- Tillkommande bebyggelse
- Café
- Stigar, vägar och parkering
- Belysning
- Hägnader
- Skog och träd
- Tillgänglighet och trivsel
- Vision

Inledning

Området Grävlingsberg har en speciell plats i många människors medvetande. Mycket på grund av dess unika historia och olika anekdoter som cirkulerar om de innovativa bröderna Herrman, som en gång i tiden lät bebygga ”del af greflingsberget”.

I mer modern tid tänker vi kanske mest på Baptisterna, som köpte området vid krigsslutet och som under drygt 50 års tid, drev olika typer av skolor ungdomsläger m.m. Baptisterna skapade möjligheter för allmänheten att på deras område få sig en kopp kaffe, kanske något i magen och samtidigt ta del av den varierande naturen och den magnifika utsikten mot Höggarnsfjärden.

I dag ägs Grävlingsberg av ett bolag, som representeras av undertecknade. Vi känner stort ansvar för denna unika plats och vill i detta gestaltningsprogram förmedla hur vi tänker utveckla området på ett långsiktigt hållbart sätt.

Kummelnäs 6:2 Kommanditbolag

Inriktning - Gestaltning

Grävlingsberg ingår i ett större område av riksintresse för kulturminnesvården innefattande farledsmiljön in mot Stockholm. Grävlingsberg är en representant för en burgen medelklass sommarnöje vid sekelskiftet 1900. Med sina tyskinfluerade villor Storgården och Utsikten skiljer sig Grävlingsberg dock samtidigt från den då rådande svenska sommarvillarkitekturen med sin lätta snickarglädje. Det som kanske ändå mest kommit att förknippas med Grävlingsberg, är de för svenska förhållanden osannolika ruinerna, vilka uppfördes som en romantisk kuliss och som likt en medeltida Rhenborg reser sig på en klippa högt över farleden.

Det är viktigt att betona, att Grävlingsberg är att betrakta som en anläggning – helhetsmiljö. För att bevara detta, måste man känna till vad som är miljöns grundelement. En väsentlig egenskap i en miljö är stämningsvärdet, som ofta är svårfångat men som rymmer många komponenter. Hit hör stigar, trappor, utsiktsplatser, vegetation, vägar, byggnaders placering och förhållande till varandra.

En allmän grundregel vid planering av ny bebyggelse i en kulturmiljö, är att ta upp de väsentliga egenskaperna i ett område. Hit hör till exempel byggnadernas placering på tomten, deras volymer, proportioner, fasadernas uppbyggnad, takformer, fasadmaterial och färgsättning men också detaljer som socklar, skorstenar och fönstertyper. Det är av stor betydelse att den nya bebyggelsen inte tillåts dominera genom att för området fel karaktäregenskaper tillförs. En enkel redighet tillsammans med en god arkitektonisk form, är en grundförutsättning för ett bra resultat.

Befintlig bebyggelse

Det är av stor vikt att den för området karaktäristiska öppna gårdsbildningen kring Utsikten, Storgården, Kapellet och komplementbyggnaderna bevaras. Murar och staket ska därför ej förekomma.

De befintliga äldre byggnaderna inom området skall vårdas och omhändertas enligt ett upprättat upprustningsprogram – se bilaga antikvarisk utredning ”Grävlingsberg” av Jan Granberg. I upprustningsprogrammet finns även en ingående beskrivning av fastigheterna.

Ruiner

Ruinerna 2003

De båda ruinerna, varav den ena är av tegel och den andra av gråsten, uppfördes i början av 1900-talet. Tegelruinen byggdes som en verklig Rhenborg och för att ge den en äkta prägel, så murades t o m sprickor in i väggarna.

Tegelruinen hade ursprungligen ett torn med krenelering och innehöll också flera rum. Under senare år har ruinen tillåtits förfalla och teglet är starkt vittrat. Då ruinerna utgör en viktig del av riksintresset och därtill också är starkt förknippade med Grävlingsberg, skall de bevaras.

I konsekvens med detta skall tegelruinen konserveras för att förhindra fortsatt förfall.

Tillkommande bebyggelse

De tre barackerna rivs och ersätts av ett smalt enplanshus, som för att minimera ingrepp i marken/berget, har en nivåskillnad. För att huset ytterligare skall smälta in i omgivningen, får det en slät träfasad, som behandlas med järnvitriol samt får ett flackt tak klätt med aluzinkplåt.

För att få en anpassning till skärgårdsmiljön och bebyggelsen i kringliggande områden får de övriga nytillkommande villorna en mer traditionell karaktär. Husen utförs som s.k. korshus i två våningars höjd under ett sadeltak med ca 27 graders lutning. Fasaderna skall ha en harmonisk uppbyggnad och då är fönstrens placering och form väsentliga för helhetsverkan. Fönstren skall ordnas i axlar och bör ha större höjd än bredd. Takmaterialet skall vara falsad plåt eller lertegel. Husen skall ha en tydlig sockel för att få resning. Fasadmaterialet skall vara träpanel – läkt eller spontad. Lockpanel skall undvikas. Färgtypen bör vara olje- eller slamfärg. Kulörerna bör vara traditionella. Lasyrfärger är inte lämpliga.

Ytterdörrarna bör vara enkla målade – ej ädelträ. Entrétrappan, ”bron” bör vara av trä eller granit - ej av betong. Likaså är ett träräcke att föredra framför smidesräcke.

Garagen uppförs som traditionella uthus med sadeltak och med fasader i spontad panel eller läkt och med dörrar av diagonalmönstrad plank. Takmaterialet är falsad plåt, tegel eller svart tjärpapp. Garagen i ”kärnområdet” skall alla ha spontad panel.

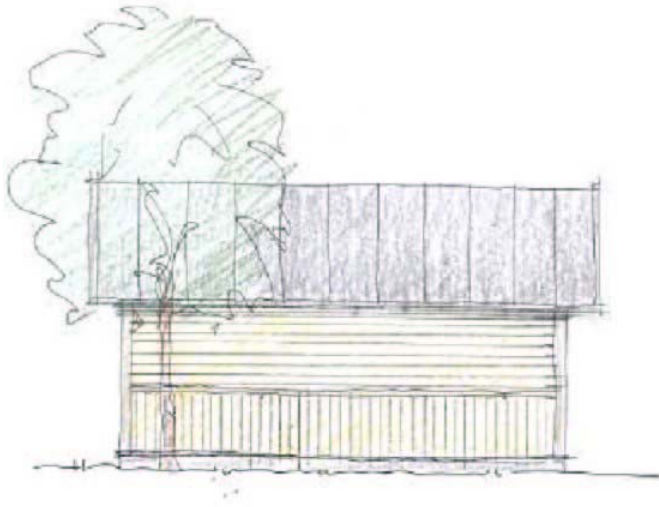
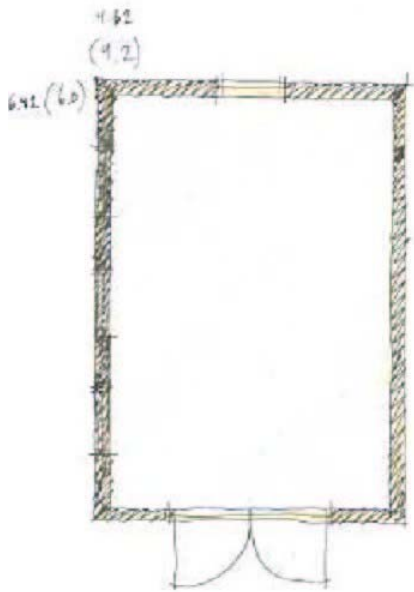

Gestaltning av korshus

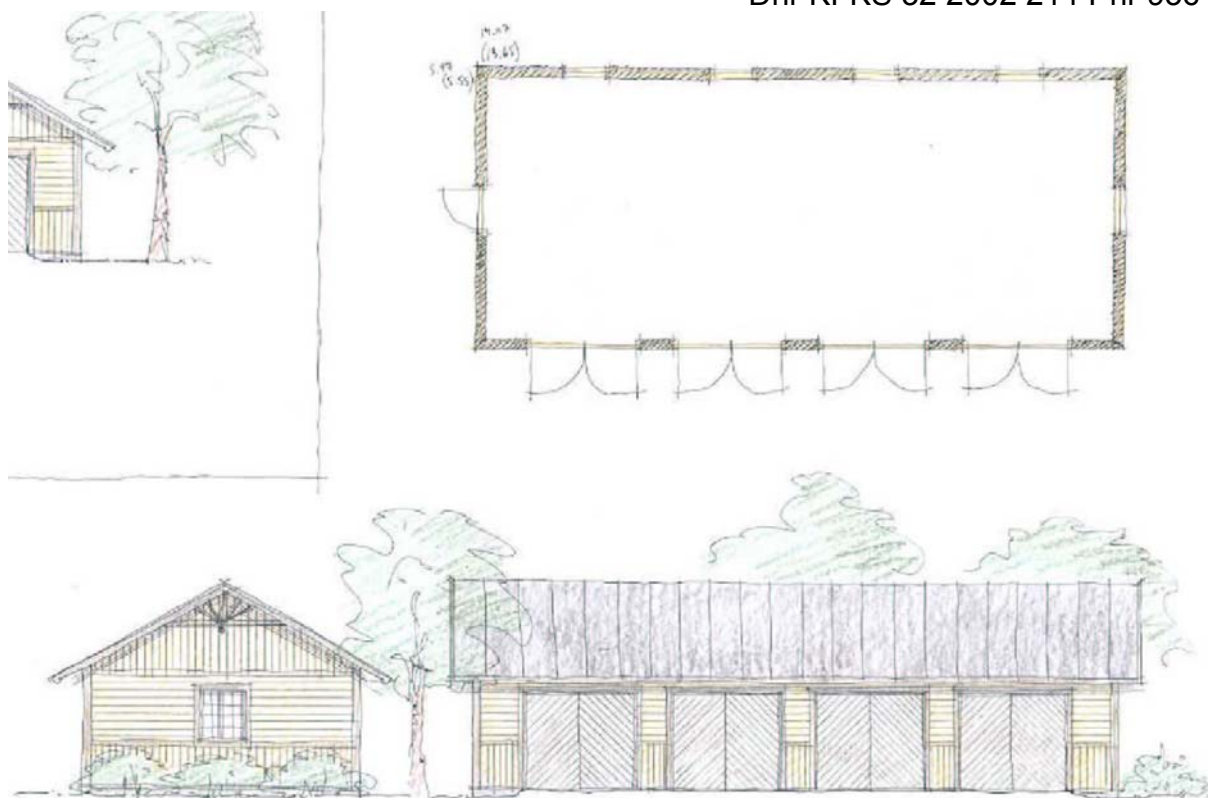
Gestaltning av korshus

Garage

Gestaltning av garage

Vagnstider

Gestaltning av garagelänga tillhörande "kärnområdet"

Café

Saknaden är stor efter den caféverksamhet, som fanns i Storgården. Vi har planerat in ett reservat för ett café uppe vid ruinen. Utformningen av denna byggnad, skall vara mycket genomtänkt, så att byggnaden underordnar sig ruinen och inte stör riksintresset. Med ett reservat, så finns alla möjligheter att kunna bygga ett trevligt café, som alla har glädje av.

Stigar, vägar, parkering och lek

Angöringen till Grävlingsberg 2003

Den befintliga sträckningen av angöringen in mot Storgården bibehålles. På båda sidor om vägen sparas och förstärks natur/kulturmarken, så att känslan av ett grönt väggrum finns kvar. Bilburna besökare har dagtid möjligheter att ställa bilen på anvisad parkering öster om infartsvägen.

Två mindre skaftvägar byggs med sina infarter öster respektive väster om huvudangöringen. Dessa vägar betjänar de flesta nya husen. Promenadvägen ner till stranden kommer att justeras något, för att man som besökare skall känna sig välkommen, samtidigt som de boende i Storgården störs mindre.

Stigarna i området kommer att behålla sin naturstigskaraktär. En del mindre stigar kommer delvis att försvinna men detta kompenseras av, att man kan gå på de nya skaftvägarna eller komma in på de gamla stigarna i passager mellan de nya tomterna.

En informationstavla med bl.a. stigmarta kommer att sättas upp vid huvudangöringen.

I anslutning till entréområdet finns en mindre grusbollplan. Den liksom angränsande parkering, skiljs från entrégatan av en naturmarkszon, som skall ha inslag av plantering.

En mindre småbarnslek anläggs söder om Kapellet. Den skall utföras i ”naturstil” - diskret d.v.s. starka färger och konstmaterial skall undvikas. Omgivande gräsytor utformas som äng.

Belysning

Stolpar och armaturer skall vara av traditionell karaktär samt diskreta. Belysningen skall samordnas inom hela området, så att det skapas en samhörighet mellan de olika vägarna och byggnaderna. Ett särskilt program för belysning av den yttre miljön kommer att tas fram i samråd med kommunen och Boo Energi.

Hägnader

Enligt detaljplanen, ska staket och murar inte sättas upp mellan fastigheterna inom kärnområdet. Däremot kan planteringar eller häckar användas. Ev. häckar skall vara av traditionell typ och inte bestå av thuja eller liknande, i den äldre kulturmiljön främmande arter.

I den södra delen av Grävlingsberg, såsom ut mot Drottningvägen och runt dagistomten, kan det vara nödvändigt med staket. I de fall staket används, skall de vara av traditionell karaktär och anknyta till befintliga trästaket i närområdet.

Nätstängsel kan komma att behövas vid lekballplanens kortsidor och eventuellt på branter med risk för fallolyckor.

Skog och träd

Äldre granskog 2003

Hela fastigheten kommer även i fortsättningen att omfattas av lovplikt för trädfällning. Delar av skogen på Grävlingsberg är gammal och måste ses över. Detta främst av säkerhetsskäl men även utifrån aspekten att få till stånd en föryngrad, ljusare och mer stormfast skog. Detta gäller främst bestånden med stort graninslag i den södra delen av området. Åtgärderna i de vackra bestånden av hållmarkstallskog, kommer att vara mycket begränsade. På många ställen behöver det inte vidtas några åtgärder alls.

Alla åtgärder och all skötsel kommer att regleras av en skötselplan, som knyts till planen och exploateringsavtalet. Skötselplanen skall tas fram i samråd med kommunen.

Värdefulla träd kommer att mätas in och en separat överenskommelse om skydd av dessa under utbyggnadstiden, kommer att regleras i exploateringsavtalet.

Tillgänglighet och trivsel

Spännande trappor och stigar 2003

För besökare till området kommer tydliga skyltar att sättas upp vid infarten samt vid Östra Uppfartsvägen. Här kommer det att finnas en kort historik samt en karta över området. Besökare informeras här t.ex. om hur man hittar bröderna Herrmans försoningsstig eller meditationsplatsen.

Delar av området kommer att ha en mer privat karaktär och avgränsningen av dessa zoner, kommer tydligt att markeras med olika färger t.ex. grön = picknickmark, blå = mark att promenera på och gul = privat tomtmark..

En boendeförening kommer att bildas med såväl de nya som de nuvarande fastighetsägarna på Grävlingsberg. Föreningen kommer att svara för skötsel och underhåll av området samt verka för att hålla miljön levande. Kontakt tas med Fastighetsägareföreningen i området, för att

diskutera en upprustning av stranden vid Grävlingbergs västra tomtgräns. Detta område ett av flera ställen, som under årens lopp lämnats åt sitt öde men som med ganska enkla medel skulle kunna blomstra på nytt. En försiktig utveckling av tillgängligheten och trivseln kan ske undan för undan. Fler bänkar och bord kan t.ex. sättas upp. Dessa skall utformas så diskret som möjligt och utföras i omålat trä.

Vision

Visionen om ett humant och välfungerande område för såväl boende som för besökare, har hela tiden varit den röda tråden i planeringen. Den ursprungliga användningen av området, det vill säga för boende, som vi nu går tillbaka till, ska i sig inte medföra för stora ingrepp i de känsligaste delarna av området.

Exploateringen är begränsad med tanke på området storlek. Detta gör i sin tur, att miljön förblir mycket attraktiv att bosätta sig i och besöka.

Vår avsikt är att Kummelnäsborna även i framtiden skall kunna vara stolta över och välkomna till Grävlingberg. Vi hoppas även att de nya innevånarna bidrar till att det lilla samhället hålls levande och utvecklas i en behaglig takt.

Dnr KFKS 95/1999 214 Pnr 9381
Dnr KFKS 32 2002 214 Pnr 9361

